

Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, HK-Dir

Vår referanse
21/00161-346
Deres referanse
24/00075

Vår dato
19.04.2024
Deres dato

Høringsvar - Forslag til forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger

Norges Handelshøyskole (NHH) viser til høringsbrev av 18. januar 2024 om forslag til forskrift om undervisnings- og forskningsstillinger og rekrutteringsstillinger.

NHH støtter at alle forskriftene om ansettelse hjemlet i universitets- og høyskoleloven samles i én felles forskrift.

Under kommenterer vi på utvalgte aspekter av forslagene.

Punkt 4.3.4 Felles kvalifikasjonskrav for undervisnings- og forskningsstillingene

NHH foreslår at kravet om språkkompetanse på nivå B2 innen tre år etter ansettelse i fast stilling gjøres mer fleksibelt.

NHH har utarbeidet egne språkpolitiske retningslinjer som reflekterer en effektiv avveining mellom det norske samfunnsoppdraget, herunder ivaretagelse av norsk fagspråk, og hensynet til NHHs internasjonale ambisjoner. Fast ansatte som ikke kan norsk eller et annet skandinavisk språk ved ansettelse, får tilbud om å gjennomføre norskkurs og forventes å beherske norsk på nivå B1 innen tre år etter fast ansettelse. *NHH mener at dette kravet har vært hensiktsmessig, fungert bra for høyskolen, og det har bred oppslutning i organisasjonen.*

Med et godt språktilbud og god tilrettelegging fra arbeidsgiver kan det også være mulig for mange å oppnå B2-nivå innen tre år etter ansettelse i fast stilling. Dette gjelder ikke minst hvis man tidligere har vært ansatt i rekrutteringsstilling og allerede har opparbeidet seg norsk-kunnskaper på et visst nivå. Det er imidlertid mange faktorer i spill når man lærer et andre-språk, eksempelvis innlærerens utdanningsnivå, morsmål og tidligere lærte språk. Dette gjør at det kan være vanskelig å implementere en streng norm for hvor lang tid det skal ta å oppnå norskferdigheter på B2-nivå.

NHH vil følge opp kravet om norskkompetanse på nivå B2 som fremkommer av handlings-planen for norsk fagspråk i academia og i tildelingsbrevene til universitetene og høyskolene for 2022. *NHHs merknad er likevel at fristen på tre år vil være for kort for mange ansatte. Vi foreslår derfor en ordlyd som gir mer fleksibilitet for vurdering av individuelle behov og oppfølging, eksempelvis «Dersom særlige grunner foreligger, kan det gjøres unntak fra kravet om språkkompetanse skal oppnås innen tre år fra ansettelsestidspunktet, med en forlengelse på inntil to år».*

Punkt 4.3.12 Utdanningsfaglig kompetanse (forslaget §2-7)

NHH foreslår at kravet om utdanningsfaglig kompetanse formuleres mer presist i forskriften.

Utdanningsfaglig kompetanse har de siste årene fått større oppmerksomhet i academia. Gjeldende forskrift fastsetter et minimumskrav til utdanningsfaglig kompetanse for første-stillinger (200 timer eller tilsvarende praksis), og gir retning for krav til ytterligere pedagogisk kompetanse for professorer.

I forslaget til ny forskrift er kravet om utdanningsfaglig kompetanse formulert likt for alle undervisnings- og forskningsstillinger. Høringsnotatet understreker at kravet er forenklet, men ikke redusert, og at institusjonene skal fastsette nærmere krav tilpasset hver stillingskategori.

NHH har gode erfaringer med hvordan gjeldende krav er operasjonalisert, og tar sikte på å videreføre dagens praksis. *NHH vil understreke at endrede kravformuleringer ikke må svekke det nasjonale løftet som pedagogisk kompetanseutvikling har fått gjennom de senere års reformer.* Det vil være svært uheldig hvis deler av det innarbeidede systemet faller bort, som 200-timerskravet, høyere krav ved professoropprykk og kravet om at den pedagogiske kompetansen må være tilfredsstillt før opprykk til professor. Det er viktig å unngå at sektoren ender med svært ulike nivå for pedagogiske krav. Dette kan både få virkning på rekrutteringssituasjonen til den enkelte institusjon og for undervisningsstatus. *NHH anbefaler derfor at direktoratet innarbeider mer presise kravformuleringer om pedagogisk kompetanseutvikling i forskriften.*

Punkt 4.4.2 Sakkyndig komité (forslaget § 3-2)

Både den gjeldende universitets- og høyskoleloven (§ 6-3) og den nye loven (§ 7-2) krever at begge kjønn skal være representert i sakkyndig komité. NHH vil påpeke at det på enkelte fagområder fortsatt er så skjev kjønnsbalanse, at kravet om kvinnelig medlem i sakkyndige komiteer kan være svært vanskelig å oppfylle. De kvinner som finnes på slike fagområder, har lett for å bli overbelastet med komitearbeid, og de bør ha mulighet for å si nei til oppnevning av hensyn til egen karriereutvikling. *NHH ber derfor direktoratet vurdere om forskriften kan bruke en formulering som åpner for den realitet at lovkravet kan være umulig å oppfylle, for eksempel ved å beholde dagens forskriftsformulering: «Begge kjønn skal om mulig være representert i komiteen».*

I forslaget stilles det krav om at to av komiteens medlemmer må være ansatt innen samme fagområde og i stillinger på samme eller høyere nivå som søkerne de skal vurdere. Forslaget åpner for at «flere hensyn kan tas i sammensetningen av komiteen» og at «perspektiver fra for eksempel nærings- og samfunnsliv kan inkluderes i komitearbeidet». *NHH mener det er viktig å beholde dagens regel om at alle komiteemedlemmer skal komme fra samme fagfelt på minst samme nivå som søkerne de skal vurdere for sikre at institusjonene gjennomfører selvstendige og kompetente rekrutteringer til sektoren. Faglig kompetanse i komiteen er viktig for å sikre legitimitet til vurderingene av om søkerne innfrir kvalifikasjonskravene til stillingen. Dette er i seg selv ikke til hinder for å bruke personer som ikke jobber i UH-sektoren i de tilfellene man ønsker å ta inn perspektiver fra øvrig samfunns- og næringsliv.*

Den nye forskriften viderefører ikke gjeldende regelverk ved ansettelse og opprykk til stilling som dosent og professor om at et medlem «så langt det er mulig, og på de fagområder det er naturlig» skal være fra et annet land. *NHH mener imidlertid at det er viktig å beholde denne føringen for å*

signalisere at de standardene som brukes ved bedømmelser av toppstillinger i Norge skal være i samsvar med praksis for tilsvarende stillingsnivåer i andre land.

Punkt 4.4.5 Vurderings- og beslutningsprosess ved opprykk (forslaget § 3-5)

NHH støtter ikke forslaget om ikke å videreføre dagens krav om at sakkyndig vurdering må være enstemmig for at det kan tildeles opprykk i stilling.

Opprykksordningen er svært viktig for å sikre utvikling og karrieremuligheter for den enkelte. Det er videre viktig å opprettholde den faglige legitimiteten til dem som får opprykk, og det vil derfor være uheldig om det gis opprykk på bakgrunn av delte innstillinger. En fravikelse av kravet om enstemmighet kan også medføre at flere kandidater søker for tidlig. Opprykks-ordningen er allerede sårbar når den er desentralisert til den enkelte institusjon. *NHH mener derfor det er svært viktig at kravet om enstemmighet i saker som gjelder opprykk i stilling videreføres.*

NHH mener også at dagens krav om at bare ett medlem av komiteen i saker som gjelder opprykk i stilling kan være fra søkerens egen institusjon, må videreføres. Dersom institusjonene kan oppnevne komiteer der medlemmene fra egen institusjon er i flertall, frykter NHH at det blir vanskelig å opprettholde en felles nasjonal standard for opprykk i de ulike stillingskategoriene. På sikt vil det svekke kvalitetskravene og legitimiteten til opprykkordningen. *NHH finner det spesielt bekymringsfullt at direktoratet foreslår både å fjerne kravet om eksternt flertall og enstemmighet i saker om opprykk.*

NHH merker seg at direktoratet ønsker likebehandling når det gjelder sakkyndig kompetansevurdering ved ansettelse, overgang og opprykk. *NHH mener at kravet om eksternt flertall også er hensiktsmessig i ansettelsesaker.* Ved ansettelser er det ofte interne kandidater som skal vurderes opp mot eksterne. Da er uavhengighet viktig, og et eksternt flertall vil gi best kvalitetssikring og legitimitet. En eksternt komiteleder er ikke tilstrekkelig for å sikre dette.

Punkt 4.5.2 Regulering av språkkrav for postdoktorer og stipendiater

NHH støtter forslaget om at det må legges til rette for at postdoktorer og stipendiater får tilbud om norskopplæring. *Kravet om at den ansatte skal ha plikt til å gjennomføre en opplæring tilsvarende 15 studiepoeng innen utløpet av åremålsperioden, mener vi er rimelig for ansatte i postdoktorstillinger som ikke kan dokumentere norskkunnskaper på nivå A2 ved ansettelse.*

NHH mener derimot at det bør være frivillig å ta 15 studiepoeng i norsk for stipendiater som ikke kan dokumentere A2-nivå ved ansettelse. Intensjonen om å kvalifisere stipendiater til fast stilling i Norge er god, men ikke alle stipendiater har planer om å bli værende i Norge.

En forskerutdanning er i utgangspunktet et krevende løp, og et tilleggskrav om 15 studie-poeng i norsk for utenlandske stipendiater i treårig stilling vil gi denne gruppen mindre tid til opplæringsdelen og arbeidet med egen avhandling enn hva tilfellet er for norsktalende stipendiater. Det er heller ikke uproblematisk dersom kravet om et halvt semesters språk-opplæring skal skje innenfor rammen av året med annet karrierefremmende arbeid (plikt-arbeid) for stipendiater i fireårig stilling, siden det vil gi denne gruppen mindre mulighet til å opparbeide erfaring knyttet til eksempelvis undervisning. Krav om obligatorisk norsk-opplæring for stipendiater kan gjøre det mer krevende å rekruttere gode internasjonale kandidater til høyskolens programmer samt svekke muligheten til å være konkurransedyktig om å få de beste akademiske fagstillingene i Norge og internasjonalt.

NHHs erfaring er at relativt mange av våre stipendiater er svært motiverte for å lære norsk. Stipendiater som sikter mot en karriere i Norge, får dessuten et signal om at det forventes A2-nivå for ansettelse som postdoktor. Det vil i seg selv representere et positivt incitament. For denne stipendiatgruppen vurderer derfor NHH det slik at frivillighet vil være mer hensiktsmessig enn påbud.

Vennlig hilsen

Frode Sættem
prorektor fagressurser

Sylvi Larssen
seniorrådgiver

Dokumentet er godkjent og ekspedert elektronisk uten signatur

Mottaker	Kontaktperson	Adresse	Post
Direktoratet for høyere utdanning og kompetanse, HK-Dir			post@hkdir.no